

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук, доцента

Левицької Ірини Миколаївни

на кваліфікаційну наукову працю

Лі Хаосюань

**«Формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на основі української фортепіанної школи»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)**

Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена сучасними трансформаційними процесами у сфері вищої освіти та необхідністю поглиблення теоретичних і практичних засад формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Утвердження компетентнісної парадигми актуалізує потребу в уточненні змісту, структури та механізмів формування цього феномена як інтегрованого результату фахової підготовки здобувачів вищої освіти. Особливої значущості набуває звернення до потенціалу української фортепіанної школи як концептуальної основи вдосконалення виконавської підготовки. Її художньо-естетичні та методичні засади становлять важливий ресурс моделювання процесу формування означеної компетентності. Водночас можливості національної фортепіанної традиції у контексті формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва не отримали достатнього комплексного теоретико-методологічного обґрунтування. Отже, обрана тема відповідає сучасним тенденціям розвитку мистецької освіти та спрямована на розв'язання актуальної проблеми підвищення якості фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Наукова новизна та теоретичне значення результатів рецензованого дослідження полягають у розробленні та науковому обґрунтуванні поетапної методики формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на основі української фортепіанної школи. У роботі здійснено цілісну концептуалізацію досліджуваного феномена, визначено його компонентну структуру, критерії оцінювання з відповідними показниками, а також схарактеризовано рівні сформованості, що забезпечує системність і внутрішню логіку авторського підходу. Вагомим науковим результатом є обґрунтування педагогічних умов, спрямованих на підвищення ефективності процесу формування музично-виконавської компетентності. Розроблений методичний комплекс ґрунтується на інтеграції традицій українського фортепіанного навчання з сучасними освітніми технологіями та передбачає впровадження рефлексивних, проблемно-аналітичних,

інтерактивних і проєктних методів роботи. Уточнення змісту поняття «компетентність» у контексті музично-виконавської підготовки та вдосконалення методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до інтерпретаційно-виконавської й художньо-освітньої діяльності засвідчують наукову цінність і перспективність отриманих результатів для подальшого розвитку теорії та практики мистецької освіти.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Аналіз кваліфікаційної наукової праці Лі Хаосюань засвідчує коректність формулювання наукового апарату, логічну виваженість теоретико-методологічних засад і послідовність викладення матеріалу. Структура дослідження відзначається внутрішньою узгодженістю, а висновки – чіткістю, аргументованістю та відповідністю поставленим завданням. Здобувачкою опрацьовано значний масив наукових джерел (276 найменувань, з яких 27 – іноземними мовами), що свідчить про глибину теоретичного аналізу та широту наукового пошуку. У роботі переконливо окреслено наукову новизну, обґрунтовано вибір теоретичних і емпіричних методів дослідження, адекватних меті й завданням дисертації. Отримані результати підтверджують ефективність запропонованої методики формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на основі української фортепіанної школи. Достовірність і практична значущість результатів забезпечуються їх апробацією на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Оцінка змісту та завершеності дисертаційного дослідження. Дисертаційна робота складається з трьох розділів. У вступі обґрунтовано актуальність дослідження; визначено мету, об'єкт, предмет та завдання кваліфікаційної праці, концептуальні теоретико-методологічні положення; розкрито наукову новизну й практичну значущість дослідження; подано інформацію про апробацію отриманих результатів дослідження.

У першому розділі дисертаційного дослідження «Науково-теоретичні основи дослідження» здійснено теоретичне осмислення феномену музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва крізь призму української фортепіанної школи як історико-культурного й педагогічного явища. Авторка послідовно окреслює функціональну роль означеної компетентності, підкреслюючи її значення для формування емоційно-почуттєвої сфери вчителя й учнів, встановлення діалогічної моделі художнього сприйняття, розкриття образно-сислової глибини музичних творів та усвідомлення багатства національних і світових виконавських традицій. Теоретичний аналіз джерельної бази засвідчує системність підходу та прагнення до концептуальної узгодженості основних дефініцій. На підставі узагальнення наукових позицій сформульовано авторське трактування поняття «музично-виконавська компетентність майбутніх учителів музичного

мистецтва на основі української фортепіанної школи» як інтегративної здатності майбутнього професіонала здійснювати художньо-інтерпретаційну та педагогічну діяльність на високому професійному рівні з урахуванням сучасних культуротворчих запитів і спадкоємності національної традиції. Вагомим є уточнення співвідношення понять «виконавська майстерність» і «виконавська культура»: перше інтерпретується як динамічний процес становлення особистісно усвідомленої художньої інтерпретації, друге - як здатність до професійної презентації результатів власної творчості у педагогічному та просвітницькому контекстах. Суттєвим теоретичним здобутком є прийняття й аргументоване застосування характеристики української фортепіанної школи як культуровідповідної категорії, що забезпечує передачу національної ідеї та музично-педагогічної традиції в системі фахової освіти. У межах дослідження уточнено зміст поняття «традиція» у фортепіанному виконавстві як способу реалізації спадкоємності та фіксації творчих здобутків із перспективою їх подальшої трансляції. Авторкою доведено, що становлення української фортепіанної школи відбувалося під впливом складних культурно-історичних процесів, що зумовили формування локальних педагогічних центрів. Виокремлено східний та західний напрями, які відрізняються методичними акцентами й освітніми пріоритетами, проте не суперечать цілісності національної традиції. Західна школа тяжіла до розвитку художньо-естетичної чутливості, інтонаційної виразності та інтерпретаційної свободи, тоді як східна вирізнялася системністю підготовки, структурованістю освітнього процесу та підвищеною увагою до виконавсько-технічної досконалості. Порівняльний аналіз переконливо засвідчує, що регіональні особливості не руйнують єдності школи, а збагачують її змістовий потенціал. Окрему увагу приділено періодизації розвитку української фортепіанної школи. Виділено шість основних етапів - від ранніх неорганізованих форм інструментального навчання до інституалізації фортепіанної освіти у структурі вищої мистецької та педагогічної підготовки другої половини ХХ століття. Кожен із періодів схарактеризовано через домінантні форми концертно-просвітницької діяльності, конкурсної практики, становлення педагогічних традицій і формування професійної спільноти піаністів. Сукупність представлених положень свідчить про цілісність теоретичної концепції та належний рівень наукового опрацювання проблеми.

У другому розділі «Методика формування музично-виконавської компетентності вчителів музичного мистецтва на основі української фортепіанної школи» здійснено узагальнення наукових підходів і сформульовано концептуальні положення, що визначають логіку дослідження. Здобувачкою обґрунтовано структуру музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва як єдність п'яти

взаємопов'язаних компонентів: усвідомлено-мотиваційного, інтелектуально-творчого, особистісно-стильового, методико-технологічного та виконавсько-презентаційного. У межах дослідження розроблено й науково обґрунтовано методику формування музично-виконавської компетентності, що охоплює систему наукових підходів, педагогічних принципів, організаційно-педагогічних умов і поетапну логіку реалізації. Методологічну основу становлять компетентнісний, музикознавчий, культурологічний, мотиваційно-ціннісний, особистісно-діяльнісний, гуманістичний і системний підходи, що забезпечують інтеграцію виконавського, аналітичного й педагогічного аспектів професійного становлення. Аргументовано визначено педагогічні умови формування музично-виконавської компетентності: створення психологічної налаштованості студентів до виконавської діяльності на засадах рефлексивно-позиційного самовизначення; розширення системи культурологічних, історико-стильових і інтерпретаційно-аналітичних знань із використанням задачної технології; стимулювання виконавської самореалізації через цілеспрямоване залучення до концертно-проектної діяльності з урахуванням індивідуальних можливостей. Представлена концепція характеризується внутрішньою послідовністю, методологічною виваженістю та практичною значущістю.

У третьому розділі «Експериментальна перевірка методики формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва на основі української фортепіанної школи» Лі Хаосюань послідовно і аргументовано висвітлює зміст та етапи дослідно-експериментальної роботи. Авторка визначає критерії і показники оцінювання музично-виконавської компетентності, серед яких мотиваційно-рефлексивний, змістовно-інтерпретаційний, індивідуально-стильовий, конструктивно-технологічний та художньо-комунікативний, що демонструє прагнення до всебічного охоплення як особистісних характеристик студентів, так і їх практичних виконавських умінь й навичок. Система показників логічно структурована і корелює з компонентною будовою досліджуваного феномена. На основі констатувального етапу експерименту визначено три рівні сформованості означеного феномену - відтворювальний, трансформаційний і проєктивний, що демонструють поступовий перехід від репродуктивного відтворення музичного матеріалу до здатності самостійно проєктувати й варіювати виконавські дії, забезпечуючи цілісність художньої інтерпретації. Така градація є логічною і методично доцільною, що підкреслює системність розробленої методики. Формувальний експеримент реалізовано через три взаємопов'язані етапи - орієнтаційний, організаційний та реалізаційний, кожен із яких супроводжувався впровадженням відповідних педагогічних умов. На орієнтаційному етапі застосовувалися рефлексивні методи, метод самоусвідомлення та позиційного аналізу, дискусійно-аналітичні та

інтерактивні методи практичної роботи, а також методи зворотного зв'язку та корекції результатів. Організаційний етап передбачав упровадження інтерпретаційно-аналітичних та проблемно-виконавських завдань, методу варіативних виконавських рішень, а також реконструктивних історико-стильових задач та поетапне ускладнення завдань. На реалізаційному етапі актуалізувались такі методи: педагогічний супровід концертно-виконавської діяльності, імпровізаційний тренінг, кооперативно-проектне навчання та наскрізний метод едукції, що забезпечував безперервність формування досліджуваної компетентності. Статистична обробка результатів із застосуванням критерію F^* Фішера підтвердила позитивну динаміку формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Отримані дані засвідчують ефективність запропонованої методики та її практичну значущість для системи фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Практична значущість дослідження полягає у розробці та експериментальній перевірці методичного комплексу, що забезпечує цілеспрямоване формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Запропонована система організаційно-педагогічних заходів, методів і прийомів інтегрує традиції української фортепіанної школи з сучасними освітніми технологіями та може ефективно застосовуватися у викладанні фахових дисциплін.

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях Результати дослідження відображено в 8 публікаціях автора, з яких 1 – у співавторстві. Із них: 4 – у фахових виданнях України, 4 – апробаційного характеру. Статті написані українською та англійською мовами.

Оцінка змісту й оформлення дисертації. За структурою та змістом дисертація відповідає діючим нормативним документам. У тексті дисертації відображено основні положення, результати і висновки здійсненого Лі Хаосюань дослідження.

Дискусійні питання та зауваження Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Лі Хаосюань, вважаємо за необхідне висловити деякі побажання і рекомендації:

1. У підрозділі 1.1. представлено аналіз поняття «виконавська майстерність», однак ключовим у дослідженні є поняття «музично-виконавська компетентність». Доцільним було б розширити порівняльний аналіз різних підходів до його тлумачення у сучасних вітчизняних та зарубіжних дослідженнях, що посилює теоретичне обґрунтування авторської позиції.

2. У другому розділі представлено методику формування музично-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. На нашу думку, було б цікаво дослідити, як запропоновані методи працюють у

дистанційному форматі, тим паче що авторка звертає на це увагу (с. 118, 141). Такий підхід дозволив би підкреслити практичну та стратегічну цінність методики, а також продемонструвати її гнучкість і адаптивність у сучасному освітньому середовищі.

3. У роботі загалом простежується належний рівень наукового викладу, проте мають місце окремі технічні огріхи (с. 6, 16, 24, 165, 166), стилістичні похибки, які не впливають на змістовну цінність дослідження.

Висловлені зауваження не знижують загальної позитивної оцінки рецензованої кваліфікаційної наукової праці.

Вважаємо, що представлена дисертаційна робота за актуальністю, науковою новизною і практичною цінністю, обґрунтованістю і достовірністю, отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертантом наукових працях відповідає чинним вимогам п.п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка, Лі Хаосюань, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент –

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри теоретичної,

музично-інструментальної

та вокальної підготовки

ДЗ «Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

